

(2) **Bilanca (HSFI)** - Izvještaj o finansijskom položaju na kraju razdoblja (MSFI), kao temeljni finansijski izvještaj. Sadrži staticki definirane računovodstvene kategorije (imovina, kapital i obveze). Kriteriji razvrstavanja računovodstvenih kriterija u bilanci.
Odnos bilance i glavne knjige (konta).

Inventar i bilanca

Inventar je rezultat inventarizacije, odn. popisa imovine i obveza u određenom trenutku (pojedinačno po količini i vrijednosti), a provodi ga posebno tijelo (komisija), čiji članovi ne mogu biti osobe, odgovorne za elemente koje su predmetom popisa. U inventaru se podaci iskazuju količinski i vrijednosno.

- Na početku poslovanja se sastavlja početni inventar, bez kojeg se ne bi mogla sastaviti početna bilanca. Dakle, svi podaci iz početnog inventara (popisa) se vrijednosno izražavaju, kako bi postali stavke u početnoj bilanci na način da se iskažu relevantne stavke imovine i obveza, te utvrdi vrijednost kapitala (imovina – obveze = kapital)
- Obaveza je sastavljanja inventara najmanje jedanput godišnje (u pravilu krajem godine)
- Inventar može koristiti i za rekonstrukciju nedostajućih računovodstvenih isprava (dokumentacijske osnovice) ili poslovnih knjiga.
- Inventar omogućava da se u bilanci krajem razdoblja mogu iskazati realne vrijednosti (stanje u knjigama mora odgovarati stvarnom stanju imovine i obveza .

BILANCA – povijesni razvoj i karakteristike

- BILANCA na talijanskom jeziku (*bilancia*) znači VAGA
- Prva sačuvana bilanca potječe iz **1389. godine** (tvrtka "Datini" iz Firenze – Italija)
- To je temeljni finansijski izvještaj, koji daje prikaz stanja imovine, kapitala i obveza u određenom trenutku (staticki definirane računovodstvene kategorije)
- Na lijevoj strani bilance se prikazuju stavke **AKTIVE** (drugi naziv za imovinu – stalna i tekuća), a na desnoj strani bilance prikazuju se stavke **PASIVE** (drugi naziv za kapital i obveze) tj. od kuda je imovina nabavljena (izvori imovine)
- Kod osnivanja poduzeća se **prva BILANCA** sastavlja temeljem popisa imovine i obveza (knjiga **INVENTARA**), a svaka slijedeća **BILANCA krajem razdoblja** se sastavlja preuzimanjem podataka (*salda*) sa konta **GLAVNE KNJIGE** (samo konta imovine, kapitala i obveza), pri čemu se i u bilanci i na kontima mora slijediti **načelo bilančne ravnoteže**
- Stavke iskazane u **BILANCI krajem razdoblja**, predstavljaju **početno stanje na KONTIMA glavne knjige** početkom slijedeće poslovne godine (zaključna bilanca prethodne godine predstavlja početnu bilancu, temeljem koje se otvaraju konta slijedeće godine poslovne godine)

Načelo bilančne ravnoteže

Načelo bilančne ravnoteže je temeljno načelo **dvojnog knjigovodstva**, a provodi se u **BILANCI** i u **GLAVNOJ KNJIZI**

BILANCA: U svakom trenutku vrijednost ukupne aktive mora biti jednakna vrijednosti ukupne pasive (ravnoteža aktive i pasive)

GLAVNA KNJIGA (KONTA):

POČETNI SALDO (na konta glavne knjige se preuzima početni saldo iz bilance i to po slijedećim pravilima):

- **na konta AKTIVE** (imovine) bilježi se početni saldo na lijevu – dugovnu stranu (jer su na toj poziciji i u bilanci)
- **na konta PASIVE** (kapitala i obveza) bilježi se početni saldo na desnu – potražnu stranu (jer su na toj poziciji i u bilanci)

BILJEŽENJE POSLOVNIH PROMJENA (tijekom godine)

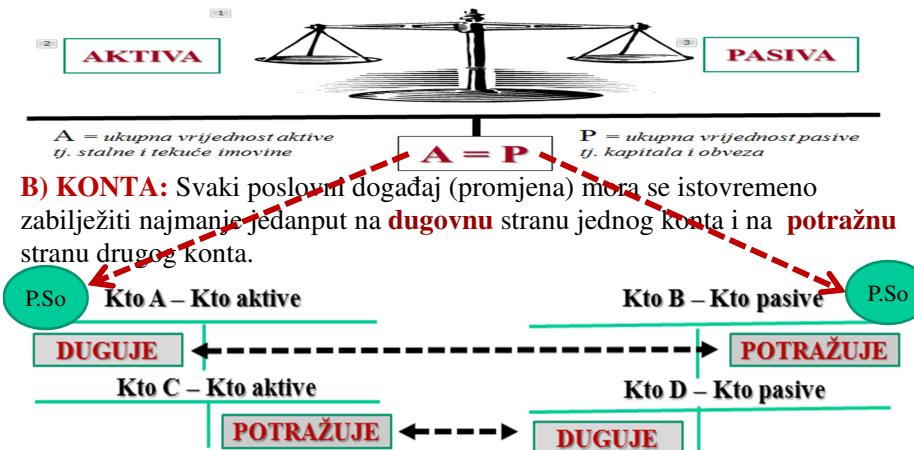
- svaka poslovna promjena bilježi se na konta glavne knjige, najmanje jedanput na **dugovnu** i najmanje jedanput na **potražnu** stranu

ZAKLJUČNI SALDO (razlika dugovne i potražne strane svakog konta) koji se sa konta aktive prenosi u bilancu na lijevo stranu (AKTIVA) a sa konta pasive na desnu stranu (PASIVA).

Načelo bilančne ravnoteže

Načelo bilančne ravnoteže je temeljno načelo dvojnog knjigovodstva, koje se na odgovarajući način prepoznaće u **BILANCI** i na kontima **GLAVNE KNJIGE**

A) BILANCA: U svakom trenutku vrijednost ukupne **aktive** mora biti jednaka vrijednosti ukupne **pasive** (*ravnoteža ukupne aktive i pasive*)

DVOSTRANI OBLIK

Bilanca na dan 31. 12. 20..... godine

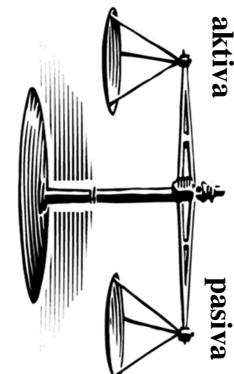
Red. br.	Klasa/ Grupa/ Konto	Pozicija	Iznos	Red. br.	Klasa/ Grupa/ Konto	Pozicija	Iznos
A	0	Zgrade i oprema	55.000	A	9	Kapital i rezerve	50.000
B	3, 6	Zalihe materijala, sitnog inventara i robe	5.000	B	9	Dugoročne obveze	25.000
C	1	Novac, surrogati novca, potraživanja	20 000 10.000	C	2	Kratkoročne obveze	15.000
UKUPNA AKTIVA		90.000	UKUPNA PASIVA		90.000		
Izvanbilančna konta:							
D	99	Dana jamstva	30 000	D	99	Obveze za dana jamstva	30 000

Oblici bilance i svrha bilance

DVOSTRANI OBLIK

JEDNOSTRANI (stupnjeviti) OBLIK

BILANCA PREZENTIRA INFORMACIJE O FINANCIJSKOM POLOŽAJU POSLOVNOG SUSTAVA (PODUZETNIKA) U ODREĐENOM TRENUKTU (obično na dan 31. 12. svake godine)

JEDNOSTRANI OBLIK

Bilanca na dan 31. 12. 20.. . . godine

Red. br.	Klasa/Konto	Pozicija	Iznos
AKTIVA:			
A	0	Zgrade i oprema	55.000
B	3, 6	Zalihe materijala, sitnog inventara i robe	5.000
C	1	Novac, surrogati novca, potraživanja	20.000
		Zgrade i oprema	10.000
			90.000
PASIVA:			
A	9	Kapital i rezerve	50.000
B	9	Dugoročne obveze	25.000
C	2	Kratkoročne obveze	15.000
			90.000
UKUPNA PASIVA:			
Izvanb.konta	99	Dana jamstva	30 000
Izvanb.konta		Obveze za dana jamstva	30 000

KONSOLIDIRANA BILANCA KORPORACIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

	KAPITAL I OBVEZE
Dugotrajna imovina	
Nekretnine, postrojenja i oprema	
Nematerijalna imovina	
Ulaganja u pridružena društva	
Financijska imovina po fer vrijednosti u računu dobiti i gubitka	
Imovina raspoloživa za zajmovi i potraživanje	
Odgodena porezna imovina	
Kratkotrajna imovina	
Zalihe	
Potraživanja iz poslovanja i ostala potraživanja	
Financijska imovina po fer vrijednosti u računu dobiti i gubitka	
Novac i novčani ekvivalenti	
Ukupno imovina	5.570.502
15	16
Konsolidirana bilanca sastavlja se za složene poslovne sustave (korporacije), slijedi načela bilanciranja u jednostavnih poslovnih sustava, no ovdje treba eliminirati rezultate dužničko-vjerovničkih odnosa nastalih između poslovnih sustava povezanih unutar korporacije.	
2.550,-	Ukupne obveze
	Ukupno kapital i obveze
	5.570.502
	4.867.513
	5.570.502
	4.867.513

AKTIVA - IMOVINA

IMOVINA – resursi koje poslovni sustav kontrolira kao rezultat prošlih dogadaja i od kojih se očekuje da će buduća ekomska korist pritjecati u poslovni sustav

DUGOTRAJNA IMOVINA

- materijalna (zemljišta, nekretnine, postrojenja, oprema)
- nematerijalna (goodwill, softver, patenti, licence)
- ulaganja u povezana poduzeća i ostalo

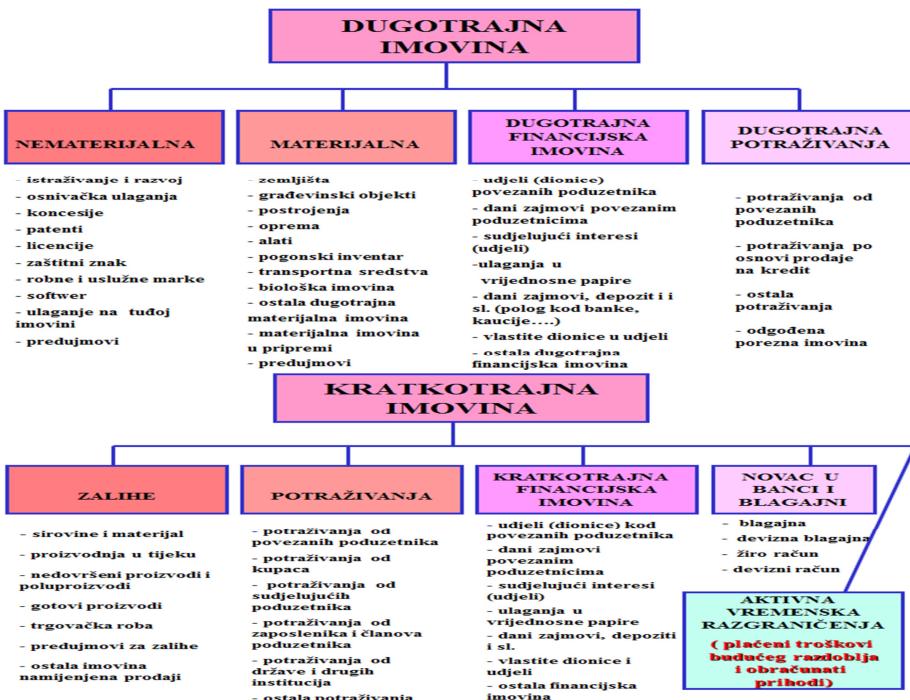

KRATKOTRAJNA IMOVINA

- Novac i surogati novca - novčani ekvivalenti (žiro račun, blagajna, devizni račun, čekovi, mjenice, obveznice ...)
- Zalihe (materijala, sitnog inventara, gotovih proizvoda ...)
- Potraživanja (od kupaca, od radnika, od osiguravajućih društava, od države...)

SPECIFIČNI OBLICI KRATKOTRAJNE IMOVINE U HOTELIJERSTVU

HRANA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA

- Teletina-Janjetina
- Junetina - Govedina
- Svinjetina - Bravetina
- Perad - Jaja
- Divljac
- Suhu meso
- Mesne prerađevine(salame) i konzerve
- Mlijeko i mlijecići proizvodi i prerađevine
- Riba smrznuta
- Riba svježa
- Riba konzervirana
- Školjke, rakovi, žabe

NAPCI I SOKOVI

- Sokovi prirodnii
- Sokovi nekoncentrirani
- Sokovi gazirani
- Napici

ALKOHOLNA PIĆA

- Pivo
- Rakije
- Žestoka alkoholna pića
- Likeri
- Šampanjci
- Vina
  - stolna
  - kvalitetna
  - kvalitetna s geografskim porijeklom
  - čuvena i vrhunska

HRANA BILJNOG PORIJEKLA

- Proizvodi od žitarica i prerađevine
- Voće svježe
- Voće smrznuto
- Voće suho i konzervirano
- Povrće svježe
- Povrće smrznuto
- Povrće suho i konzervirano
- Šećerne i čokoladne prerađevine, slastice
- Ulia i masti
- Začini, umaci, dodaci jelu

POTROŠNI MATERIJAL

- Sredstva za pranje i čišćenje

P.V.C. materijal

- Papirnati konfekcijski materijal

UREDSKI MATERIJAL

- Kompjuterski pribor
- Obrašci razni
- Pisači i poštanski pribor
- Ostali pribor

TEHNIČKI MATERIJAL

- Električni materijal
- Vodoinstalaterski i bravarski materijal
- Stolarski materijal
- Pogonsko gorivo

Ostali materijal za održavanje

SITNI INVENTAR

- Staklo, porculan
- Rosfraj, metal
- Tekstil, posteljina

Odeća, obuća (radna odjela)

Tehnički uredaji

Ostalo

TRGOVAČKA ROBA

- Cigarete i šibice
- Novine-tisak
- Suveniri i razglednice
- Higijenske potrepštine

PASIVA – OBVEZE & KAPITAL

OBVEZE – proizlaze iz prošlih događaja, treba ih namirivati u sadašnjosti, što dovodi do odljeva finansijske ili druge imovine i predstavlja smanjenje ekonomskih koristi poslovnog sustava; **KAPITAL = GLAVNICA = NETO IMOVINA**) – ona vrijednost imovine, kojom poslovni sustav slobodno raspolaže (razlika između ukupne imovine i ukupnih obveza poslovnog sustava.

TUDI IZVORI IMOVINE - AKTIVE

Kratkoročne obveze

- Obveze prema dobavljačima i druge tekuće obveze
- Krediti i zajmovi s rokom otplate do godine dana
- Rezerviranja za kratkoročna jamstva i drugo

VLASTITI IZVORI IMOVINE - AKTIVE

- Kapital i rezerve**
- Emitirani kapital
  - Rezerve
  - Zadržana dobit
  - Manjinski interesi

Kriteriji razvrstavanja pozicija AKTIVE

KRITERIJ FUNKCIONALNOSTI

- nalaže da se odvojeno prikazuju elementi po srodnim funkcionalnim skupinama:

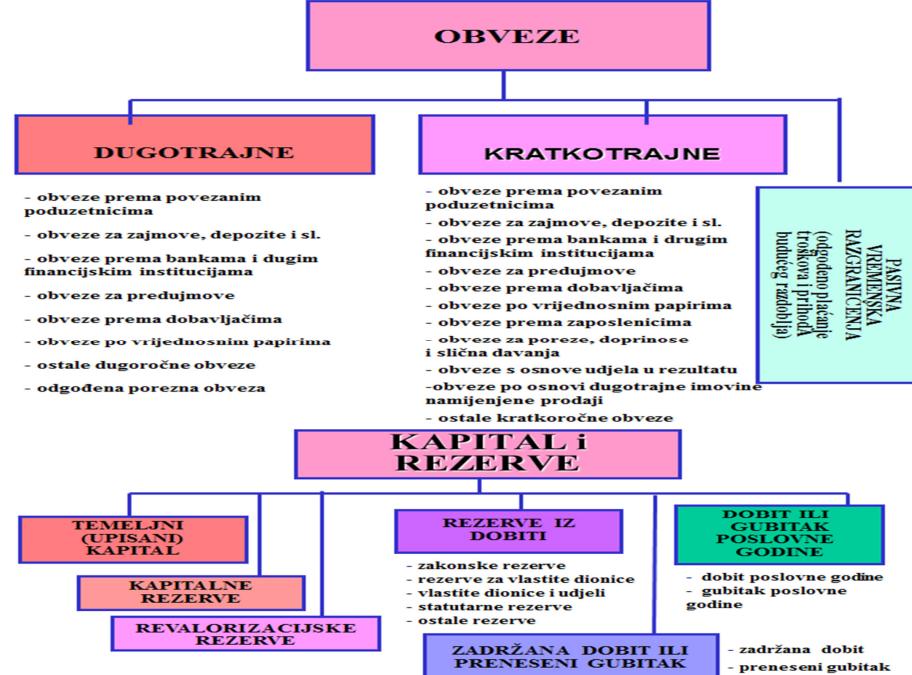
- a) stalna imovina
- b) tekuća imovina

KRITERIJ LIKVIDNOSTI

- nadovezuje se na kriterij funkcionalnosti i dodatno traži da se unutar funkcionalnih skupina imovine, vodi računa o brzini pretvaranja u onu imovinu, koja ima najviši stupanj likvidnosti (operativnog korištenja):

- a) **načelo rastuće likvidnosti – od najmanjeg do najvećeg stupnja likvidnosti - bilanca** započinje prikazivanjem najmanje likvidne imovine (zemljište, zgrade ...) a završava prikazivanjem imovine najvišeg stupnja likvidnosti (npr. novac u blagajni, na žiro računu ...)
- b) **načelo padajuće likvidnosti – od najvišeg do najnižeg stupnja likvidnosti - bilanca** započinje prikazivanjem imovine najvišeg stupnja likvidnosti (npr. novac u blagajni, na žiro računu ...) a završava prikazivanjem imovine najnižeg stupnja likvidnosti (zemljišta, zgrade ...)

Kriteriji razvrstavanja pozicija PASIVE

KRITERIJU NAMJENE

- nalaže da se stavke pasive **uravnoteže** sa stavkama aktive na način da se uz svaku funkcionalnu skupinu vežu izvori:
  - a) učešće **vlastitih** (kapital) i **tudih** (dugovi) **izvora** u odnosu na vrijednost **stalne** imovine
  - b) učešće **vlastitih** (kapital) i **tudih** (dugovi) **izvora** u odnosu na vrijednost **tekuće** imovine

KRITERIJU ROČNOSTI (DOSPIJEĆA)

- nalaže da se u redoslijedu iskazivanja stavki u pasivi, slijedi rok dospijeća od kratkoročnih (kratkotrajnih) prema dugoročnim (dugotrajnim) obvezama i obrnuto, a na način da su moguće slijediti ova načela:
  - a) **načelo rastuće ročnosti** - nalaže da se pozicije pasive iskažu u bilanci, počevši od stavki koje dospijevaju u što kraćem roku (npr. obveze prema dobavljačima, zaposlenicima, za poreze ...), a zatim stavke čije je dospijeće znatno kasnije (dugoročni kredit), uz naznaku da kapital ima najdužu ročnost, jer ostaju sve dok poslovni sustav djeluje na tržištu
  - b) **načelo padajuće ročnosti** - nalaže da se pozicije pasive iskažu u bilanci, počevši od stavki koje dospijevaju u što dužem roku (kapital, dugoročni kredit), a završava kratkoročnim obvezama sa što kraćim rokom dospijeća (obveze prema dobavljačima, zaposlenicima, za poreze ....)

BILANCA (AKTIVA) u RH – načelo rastuće likvidnosti

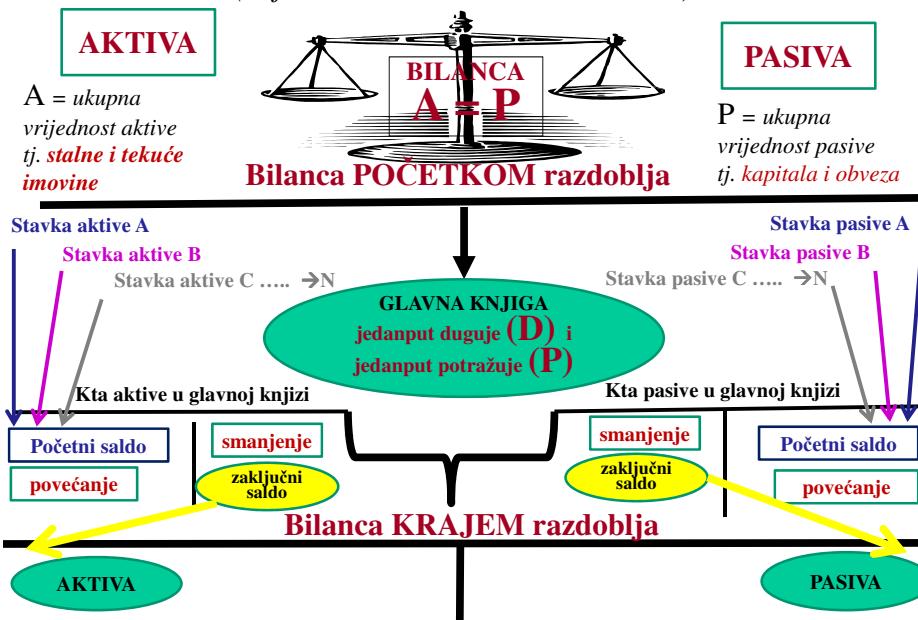
Oznaka pozicije	Naziv pozicije
C	KRATKOTRAJNA IMOVINA
I	ZALIHE
1.	Sirovine i materijal
2.	Proizvodnja u tijeku
3.	Nedovršeni proizvodi i poluproizvodi
4.	Gotovi proizvod
5.	Trgovacka roba
6.	Predujmovi za zalihe
7.	Ostala imovina usmjerjena prodaji
II	POTRAZIVANJA
1.	Potraživanja od povezanih poduzetnika
2.	Potraživanja od kupaca
3.	Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika
4.	Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika
5.	Potraživanja od države i drugih institucija
6.	Ostala potraživanja
III	KRATKOTRAJNA FINANSIJSKA IMOVINA
1.	Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika
2.	Dani zajmovi povezanim poduzetnicima
3.	Sudjelujući interesi (udjeli)
4.	Ulaganja u vrijednosne papire
5.	Dani zajmovi, depoziti i slično
6.	Vlastite dionice i udjeli
7.	Ostala dugotrajna finansijska imovina
IV	POTRAZIVANJA
1.	Potraživanja od povezanih poduzetnika
2.	Potraživanja po osnovi prodaje na kredit
3.	Ostala potraživanja
V	Odgodjena porezna imovina
G	IZVANBILANCNI ZAPISI

BILANCA (PASIVA) u RH – načelo padajuće ročnosti

Oznaka pozicije	Naziv pozicije
5.	Obveze prema dobavljačima
6.	Obveze po vrijednosnim papirima
7.	Ostale dugoročne obveze
8.	Odgodjena porezna obveza
P	KRATKOROCNE OBVEZE
1.	Obveze prema povezanim poduzetnicima
2.	Obveze za zajmove, depozite i slično
3.	Obveze prema bankama i drugim finansijskim institucijama
4.	Obveze za predujmove
5.	Obveze prema dobavljačima
6.	Obveze po vrijednosnim papirima
7.	Obveze prema zaposlenicima
8.	Obveze za poreze, doprinose i slična davčna
9.	Obveze s osnova udjela u rezultatu
10.	Obveze po osnovi dugotrajne imovine napuštanje predjeli
11.	Ostale kratkotrajne obveze
E	ODGOĐENO PLACANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA
F	UKUPNO PASIVA
G	IZVANBILANCNI ZAPISI DODATAK BILANCI

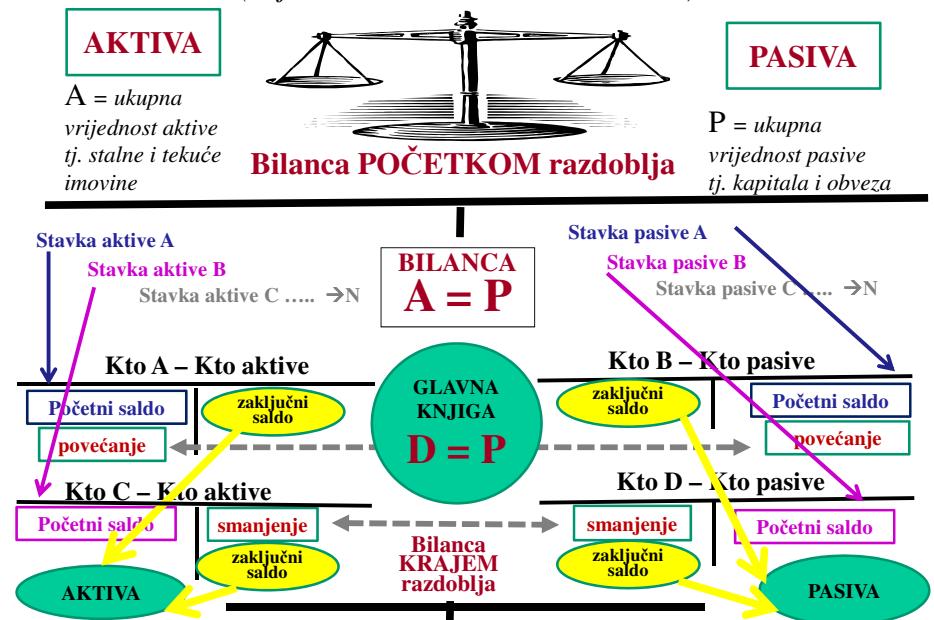
Veza BILANCE i glavne knjige (konta)

(slijedom načela bilančne ravnoteže)

Veza BILANCE i glavne knjige (konta)

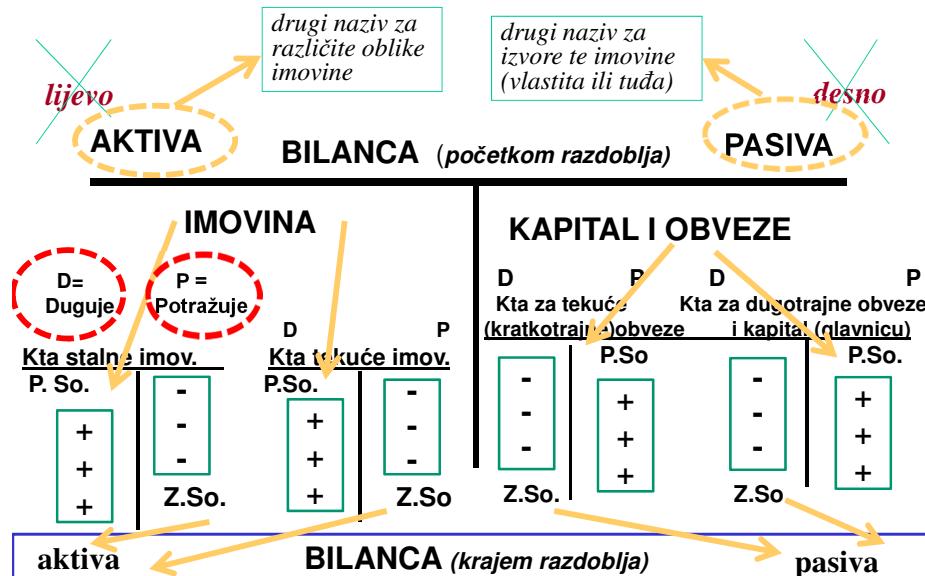
(slijedom načela bilančne ravnoteže)

Napomena 1: Dodatak bilanci popunjava poduzetnici koji sastavljaju konsolidirane godišnje finansijske izvještaje.
Napomena 2: Prilikom razvrstavanja poduzetnika, sukladno članku 3. Zakona o računovodstvu, ne uzmite se u obzir aktive imao gubitka iznad kapitala.

Povezanost bilance i glavne knjige (sintetička konta)

(primjena načela bilančne ravnoteže)

ZADATAK: Temeljem slijedećih podataka (svi iznosi su izrađeni u kunama)

zgrada hotela 100 000;
izdane mjenice 10 000;

primljene mjenice 5 000;
žiro račun 50 000

hipotekarni kredit 35 000;
kupci 15 000;

rezerve 25 000;
tanjuri 10 000 kn;

dobavljači 20 000;
računala 20 000;

kapital ???

A) Sastavite BILANCU početkom razdoblja (po načelu OPADAJUĆE LIKVIDNOSTI za aktivnu & RASTUĆE ROČNOSTI za pasivu računovodstvene kategorije, te dokažite da postoji načelo bilančne ravnoteže.

B) Sve stavke iz bilance, pravilno PROKNJIŽITE na DUGOVNU ili POTRAŽNU stranu konta AKTIVE ili PASIVE (početni saldo)

BILANCA (početkom razdoblja)

TEKUĆA IMOVINA		KRATKOTRAJNE OBVEZE	
N - žiro račun	50.000	TO - dobavljači	20.000
SN - primljene mjenice	5.000	TO - izdane mjenice	10.000
P - kupci	15.000	DO - hipotekarni kredit	35.000
SI - tanjuri	10.000	DO - rezerve	25.000
STALNA IMOVINA		DUGOTRAJNE OBVEZE	
O - računalo	20.000	DO - KAPITAL	110.000
N - zgrada hotela	100.000	UKUPNO PASIVA	200.000
UKUPNO AKTIVA		UKUPNO PASIVA	

konta AKTIVE		konta PASIVE	
žiro račun	p. So 50 000	dobavljači	p. So 20 000
primljene mjenice	p. So 5.000	izdane mjenice	p. So 10 000
kupci	p. So 15.000	hipotekarni kredit	p. So 35 000
SI - tanjuri	p. So 10.000	rezerve	p. So 25 000
O - računalo	p. So 20.000	KAPITAL	p. So 110 000
zgrada hotela	p. So 100.000		

- U AKTIVI bilance se slijedom načela **opadajuće likvidnosti** mora osigurati prostor, najprije za sve stavke tekuće imovine (viši stupanj likvidnosti), a zatim za sve stavke stalne imovine (niži stupanj likvidnosti) – likvidnost pada

- U PASIVI bilance se slijedom načela **rastuće ročnosti** mora osigurati prostor, najprije za sve stavke tekućih obveza (kratki rok otplate), a zatim za sve stavke stalne imovine (duži rok otplate) – vrijeme podmirenja obveza raste (KAPITAL ima najduži rok, jer ostaje u firmi sve dok firma postoji)

- svaku poziciju iz zadatka, potrebno je pozicionirati ovisno o njenom karakteru u AKTIVU (tekuća ili stalna imovina) ili u PASIVU (kratkotrajne ili dugotrajne obveze).

- nakon što su u bilancu unesene sve stavke iz zadatka, potrebno je izračunati vrijednost KAPITALA (ukupna AKTIVA – ukupne OBVEZE)

SASTAVLJANJE BILANCE

POVEZNICE BILANCE I GLAVNE KNJIGE (BILJEŽENJE POČETNOG SALDA NA KONTA GLAVNE KNJIGE POČETKOM GODINE)

- U GLAVNOJ KNJIZI treba otvoriti odvojeno konta AKTIVE i konta PASIVE
- konta AKTIVE treba locirati s lijeve strane, jer se samo na lijevoj strani BILANCE mogu iskazati vrijednosti stalne i tekuće imovine (aktiva)
- konta PASIVE treba locirati s desne strane, jer se samo na desnoj strani BILANCE mogu iskazati vrijednosti kapitala i obveza (pasiva)
- Početni saldo se bilježi na **DUGOVNU stranu konta AKTIVE**, na način da se iz BILANCE preuzme iskazana vrijednost odgovarajuće stavke imovine
- Početni saldo se bilježi na **POTRAŽNU stranu konta PASIVE**, na način da se iz BILANCE preuzme iskazana vrijednost odgovarajuće stavke izvora imovine (obveze ili kapital)

LITERATURA

- Gulin,D., Žager,L.(red.): RAČUNOVODSTVO, HZRFD – RIF, ZAGREB, 2010.
  - 5.2 BILANCA (51 – 67)
  - 5.2.9. VRSTE BILANCI (72-74)
  - 7.1 – 7.3. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE DUGOTRAJNE IMOVINE (203 – 242)
  - 8. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE KRATKOTRAJNE IMOVINE (268 – 349)
  - 9. RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE OBVEZA
  - 6.6. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI KAO OUTPUT RAČUNOVODSTVENOG PROCESA (178 – 198)

